

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2011

SLOVAKIAN

HIGHER LEVEL

**Friday, 24 June
Morning, 9.30 a.m. – 12.30 p.m.**

SLOVENSKÝ JAZYK

Celkové hodnotenie [100 bodov]

Prečítajte si pozorne celý text a odpovedajte na otázky vo všetkých troch častiach. Odpovede napíšte po slovensky vlastnými slovami na základe predloženého textu.

Betónové Slovensko

1. V poslednej dobe nadobúdám pocit, že investori dokážu zastavať pomaly každý štvorcový meter. Ešte pred pár rokmi by som staval na to, že v Bratislave medzi Panenskou ulicou a Hodžovým námestím už nie je možné postaviť ani novinový stánok, nieto ešte niekoľkopuschodovú budovu. Dnes je ale realita iná. Slovensko zažíva stavebný boom, a pritom pomaly ale isto prichádza o svoju tvár.

2. Bezohľadnosť investorov a sila peňazí nepozná hraníc. Padajú stromy a parky, trávnaté plochy nahrádza betón. Občania a úrady sa len bezmocne prizierajú. V poslednom období sa na Slovensku rozšíril zvyk ignorovať akékoľvek zásady a pravidlá pri výstavbe. Získať stavebné povolenie je zdĺhavé a byrokratické, preto to investori riešia výstavbou načierno. Platný stavebný zákon umožňuje zmenu stavby pred dokončením, a tak je z pôvodne šesťposchodovej budovy zrazu dvanásťposchodová. Každému je jasné, že s touto zmenou museli investori rátať už od začiatku.

3. Ešte o niečo agresívnejšie sa developeri správajú k životnému prostrediu či historickým pamiatkam. Nedávno takto padol park v Bratislave na Belopotockého ulici, predtým to bola historická budova bývalej fabriky Kablo, či stromy na nábreží Dunaja kvôli výstavbe obchodného centra River Park. Všetko bez povolenia. Príroda dostáva zabráť napríklad aj v horskom stredisku Donovaly, kde ako huby po daždi rastú apartmánové domy a ak na Slovensku nezvíťazí zdravý rozum ale sila peňazí, môžeme sa začať pripravovať aj na rozmach výstavby veterných elektrární dokonca aj v národných parkoch.

4. Vyrúbané stromy, zlikvidované parky a zabetónované trávniky mestu už nikto nevráti. Zákon pritom hovorí, že je „*potrebné zabezpečiť primeranú náhradnú výsadbu do výšky spoločenskej hodnoty*“. Súhlas na výrub vydáva komunálna administratíva. Na ilustráciu: topol s obvodom kmeňa 159 cm a výškou 10 až 15 metrov je zo zákona hodný 1 162 eur. Pritom investori radšej zaplatia, akoby mali vysádzať nové stromy. A tak sa zeleň znižuje a znižuje.

5. Napríklad v mestách firmy tlačia svoje sídla do centier, aj keď tomu chýba logika. Manažéri musia denno-denne zabíjať čas v zápche na úzkych jednosmerných uliciach, aby sa dostali do svojej kancelárie a obchodní partneri zúfalo strácajú čas hľadaním miest na parkovanie. Cestovanie a obchodné stretnutia v rôznych kútoch Slovenska nevyhnutne patria k ich každodennej práci, a tak sa straty spôsobené neefektívnou dopravou šplhajú do tisícov eur.

6. Ak chceme, aby na Slovensku neprestali existovať parky, trávniky či prírodné rezervácie, je najvyšší čas začať niečo robiť. Ako ale túto situáciu riešiť? Zbúraním? Zásahom polície? Mlčaním? Predovšetkým sa musia začať rešpektovať pravidlá a uplatňovať

oveľa tvrdšie postihy voči arogantným investorom. Nemôže sa stať, že sa budú vo veľkom legalizovať stavby načierno. Každé mesto má svoju tvár a ak nechceme, aby o ňu prišlo, je k výstavbe potrebné pristupovať naozaj citlivo a premyslene. Myslím, že ak by raz stavebný úrad nariadil odstránenie čiernej stavby, investori by boli nútení zmeniť svoje správanie. Na takéto rozhodnutie je však potrebná odvaha a schopnosť nenechať sa podplatiť. Obávam sa, že takúto odvahu na Slovensku len málokto nájde. Úrad totiž môže nariadiť odstránenie takejto stavby len v prípade, že sa preukáže rozpor s verejným záujmom. A čo je to verejný záujem, je veľmi diskutabilné.

7. Ale iba tvrdé postihy nie sú riešením. Tie musí predchádzať efektívne a nebyrokratické územné a stavebné konanie. Podľa štúdie Svetovej banky proces od predloženia dokladov po prvý výkop na Slovensku trvá priemerne 287 dní! Stavebník pri vybavovaní povolení obehne aj štyridsať úradov. A to i dvakrát. Od stavebného úradu, hygienika, hasičského zboru, cez inšpektorát práce, úrad životného prostredia až po správcov inžinierskych sietí.

8. Premyslenosť a koncepcia rovnako chýbajú aj v centrách turistického ruchu. V Tatrách, na Kysuciach či na Orave síce pribúdajú apartmány, penzióny a hotely, mali by však ísť ruka v ruke s budovaním služieb a s rešpektom voči prírode. A to si musia uvedomiť aj investori. Darmo budeme mať moderné administratívne budovy, luxusné hotely a romantické apartmány, ak to bude na úkor životného prostredia a nebudú tam viesť cesty s dostatočnou kapacitou. Politici často radi hovoria o národnej hrdosti, tá sa však nemá prejavovať zapalovaním vatier, ale tým, že si uvedomíme hodnotu našej krajiny a nebudeme ju predávať pod cenu.

Michal Feik, SME 9. júla 2010

ČASŤ I: (30 bodov)

1. Vysvetlite vlastnými slovami výrazy: (5 x 1 bod)

- a) rastú ako huby po daždi (odsek 3)
- b) zabíjať čas (odsek 5)
- c) čierna stavba (odsek 6)
- d) diskutabilné (odsek 6)
- e) ísť ruka v ruke s niečím (odsek 8)

2. Vysvetlite vlastnými slovami, čo znamená výraz „sila peňazí nepozná hraníc“. (odsek 2) (5 bodov)

3. Ako neefektívna doprava vytvára finančné straty? (odsek 5) (5 bodov)

4. Aké dôsledky má nekonceptný urbanizmus podľa článku? (odsek 3) (5 bodov)

5. Ako mestá na Slovensku strácajú svoju tvár? (5 bodov)

6. Komentujte výraz o národnej hrdosti, ktorá „sa však nemá prejavovať zapalovaním vatier, ale...“ (odsek 8) (5 bodov)

ČASŤ II

(30 bodov)

Napíšte **komentár** (najmenej 100 slov) na tému:

Dá sa porušovaním pravidiel dosiahnuť nejaký pozitívny cieľ?

Aké môžu byť dôsledky?

ČASŤ III

(40 bodov)

Napíšte **esej** (asi 300 slov) na jednu z dvoch nasledovných tém:

1. téma:

Aká by mala byť, respektíve nemala byť krajina, kde by som prežil spokojný život?

alebo

2. téma:

„Ľudia sú väčšinou takí šťastní, akí šťastní sa rozhodnú byť.“

Abraham Lincoln (16. prezident USA, 1809 – 1865)